

Välkommen till Afa Försäkrings frukostwebbinarium 29 april.

ISF:s roll i socialförsäkringssystemet

Om uppdraget, syftet med verksamheten och hur deras rapporter påverkar på socialförsäkringssystemet.

◀ Med Eva Lo Ighe.

Det här är Inspektionen för socialförsäkringen

Eva-Lo Ighe, generaldirektör

Varför ISF bildades

2005

De 21 allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket slogs ihop till Försäkringskassan

2007

Utredning om hur tillsynen inom socialförsäkringsområdet skulle organiseras

2009

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) bildades 1 juli

Från Stockholm till Göteborg

Januari 2018 –
regeringsbeslut om
omlokalisering från
Stockholm till Göteborg

Augusti 2019 –
omlokalisering klar

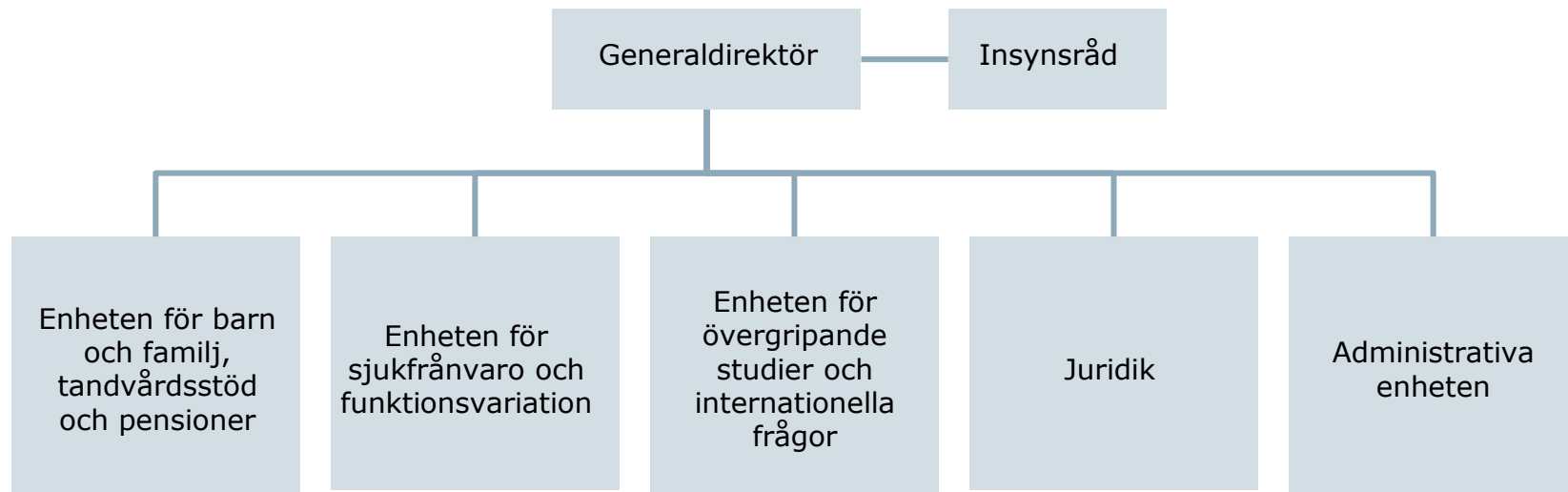

Om ISF

- Myndighet under Socialdepartementet
- Nu 51 anställda
- Uppdrag från regeringen och egeninitierade granskningar
- Granskar inte enskilda ärenden
- Ingen sanktionsmöjlighet eller föreskriftsrätt

ISF:s organisation

ISF:s uppdrag och roll

Det här är ISF:s uppdrag

1 § Inspektionen för socialförsäkringen har till uppgift att genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning **värna rättssäkerheten och effektiviteten** inom socialförsäkringsområdet.

Rättssäkerhet – beslut som fattas ska vara materiellt och formellt riktiga

1

Materiell
rättssäkerhet

Det handlar exempelvis om

- Myndighetsbeslut är korrekta utifrån regelverket
- Lika fall bedöms lika

2

Formell
rättssäkerhet

- Den enskilda personens möjlighet att påverka sin sak, rätt till insyn och begriplighet

Effektivitet kan delas upp i två delar

1

Administrativ
effektivitet

2

Samhälls-
effekter

Det handlar exempelvis om

- Hur en myndighet använder sina resurser och hur den uppnår målen med sin verksamhet
- Socialförsäkringen uppnår de mål som politikerna satt upp. Hur påverkar socialförsäkringen de barnfamiljer, pensionärer och långtidssjukskrivna som tar emot dem?

Vi värnar rättssäkerheten och effektiviteten

Det gör vi genom

systemtillsyn

Vi granskar om tillsynsobjektets egna system för styrning och kontroll säkerställer en korrekt och enhetlig tillämpning

effektivitetsgranskning

Vi granskar om tillsynsobjektets verksamhet och socialförsäkringen som sådan fungerar effektivt

De här granskar vi

Pensionsmyndigheten

Försäkringskassan

Skatteverket

Verksamheter
som gränsar till
socialförsäkringen

Samverkaninsatser
som gränsar till
socialförsäkringen

Vår vision

En rättsäker och effektiv
socialförsäkring som är
hållbar för samhället och
ger trygghet för individen

ISF:s funktion

- Kunskapsbaserad röst i samhällsdebatten
- En oberoende aktör
- Driver inte utvecklingen i socialförsäkringen konkret, men synliggör utvecklingsområden

Våra kunskapsunderlag

Så här rapporterar vi

Resultaten och slutsatserna av våra granskningar publiceras i **rapporter** eller **skrivelser**

ISF:s rapporter har olika fokus

Granskar och analyserar

Innehåller en omfattande granskning och analys ur flera perspektiv. Avsikten är att presentera långtgående slutsatser och rekommendationer på önskvärda förändringar.

Redovisar

Presenterar fakta utan en djupare analys. Till exempel redovisa statistik, en rättslig observation eller en sammanställning av existerande kunskap.

Kommenterar

Synliggöra något som ISF tycker behöver uppmärksammas. Till exempel kommentera en pågående debatt, effekterna av rättstillämpningen eller olösta problem.

Så här gör vi

Vårt arbetssätt stödjer vårt uppdrag

Vi arbetar i projekt

- Normalt ca 30–40 pågående projekt parallellt
- Varierande storlek, varierande tid
- Bemannas över enhetsgränserna

Vårt arbetssätt stödjer vårt uppdrag

Vi arbetar i projekt

Vi använder många olika kompetenser

- Utbildning och erfarenhet inom t.ex.:
 - offentlig förvaltning
 - juridik
 - nationalekonomi
 - statistik
 - statsvetenskap
 - sociologi
- En tredjedel har forskarutbildning

Vårt arbetssätt stödjer vårt uppdrag

Vi arbetar i projekt

Vi använder många olika kompetenser

Vi använder många olika metoder

- Aktstudier, registerstudier
- Dokumentstudier
- Effektutvärderingar
- Enkät- och intervjustudier
- Observationsstudier
- Rättsliga analyser
- Simuleringsstudier
- Statistiska analyser
- Textanalys, m.m.

Projektens kontakter med departementet

Vid regeringsuppdrag stäms projektplanen av för att bidra till **samsyn** och skapa **trygghet** för projektgruppen samt **rätt förväntningar** hos Socialdepartementet

I en del regeringsuppdrag kan flera **avstämningar** med Socialdepartementet ske under projektets gång

Projektgruppen **presenterar rapporten** för Socialdepartementet ca en vecka innan publicering

Projektens kontakter med granskningsobjekten

Granskningsobjektet bidrar med **underlag och data**, t.ex. interna styrdokument och intervjuer till granskningen

Granskningsobjektet **faktagranskar resultaten** och får komma med synpunkter

Projektgruppen **presenterar rapporten** för granskningsobjektet ca en vecka innan publicering

Effekter av våra kunskapsunderlag

Det här hände efter rapporterna – tre exempel

Införandet av omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning (2020:5) – rekommenderade en uppföljning av reformen

Regeringen gav ISF ett uppdrag att utvärdera reformen

Tillämpningen av lagstiftningen om graviditetspenning (2014:25) – rekommenderade en översyn av regelverk och tillämpning

Statlig utredning där bl.a. hur reglerna om förmåner tillämpas vid graviditet följs upp

Personer som uppnått maximal tid i sjukförsäkringen (2013:6) – resultaten bidrog till medial och politisk uppmärksamhet

Bidrog till argument för att avskaffa den bortre tidsgränsen

www.isf.se

registrator@isf.se

Inspektionen för socialförsäkringen

[@isf_se](https://twitter.com/isf_se)

010-174 15 00

isf

Utvecklingen av socialförsäkringen under de senaste 30 åren

En analys av hur värdet av bidragsnivåer och inkomsttak
har förändrats och effekten på hushållens inkomster

Carolin Sjöholm, utredare

Utvecklingen av socialförsäkringsförmåner under de senaste 30 åren

Rapport 2022:2

Det här undersöker vi i rapporten

Utvecklingen av
bidragsnivåer och
inkomsttak under 1992–
2018

- Nominella och reala
termer
- På vilket sätt nivåerna
höjs och hur ofta

Betydelsen av
utvecklingen för den
disponibla inkomsten i
olika typhushåll

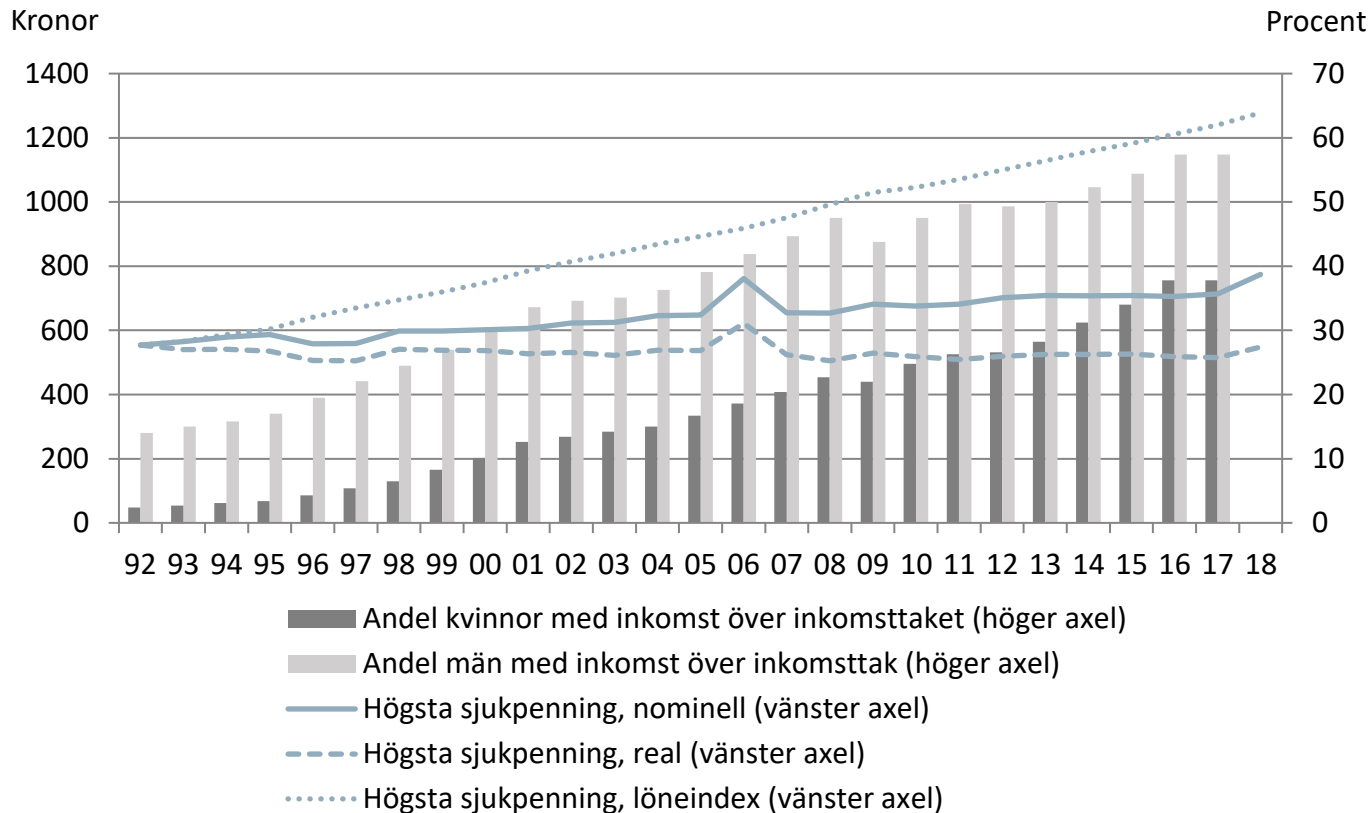
Tre centrala slutsatser

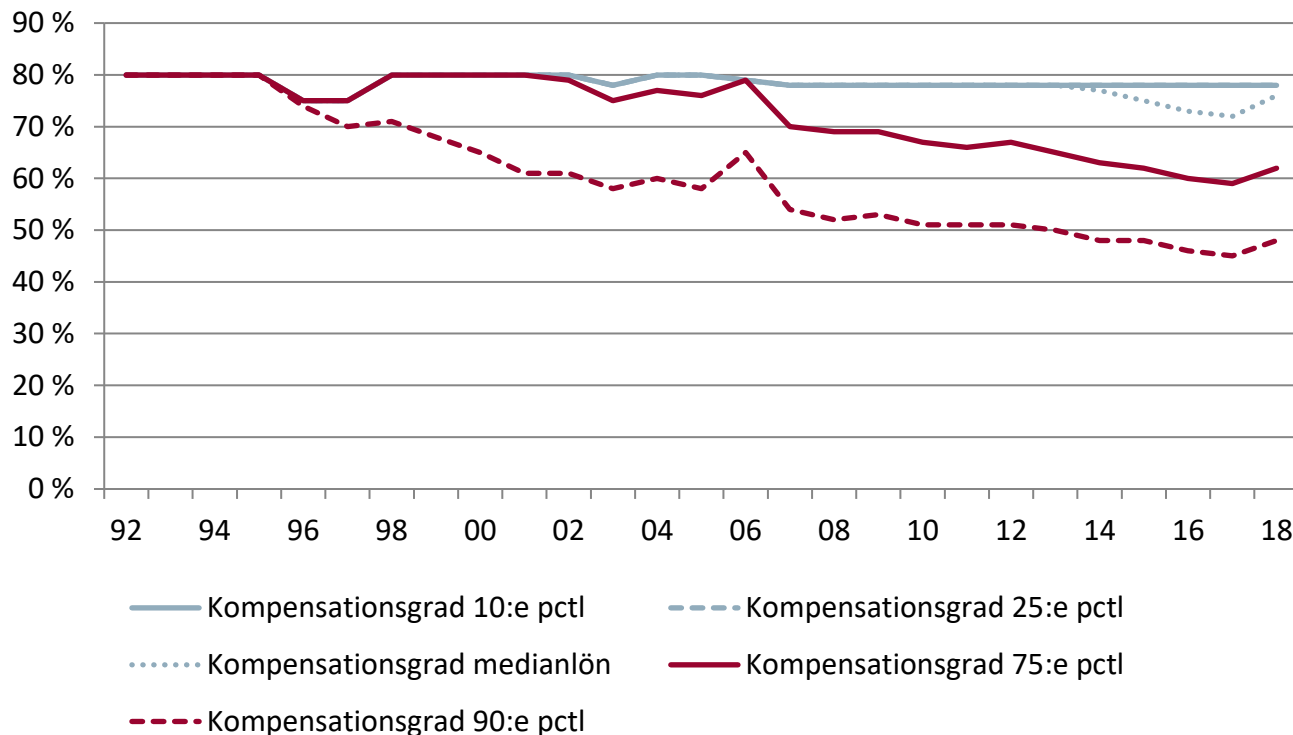
1

- Inkomsttaket har inte följt löneutvecklingen
 - Andelen av befolkningen som har inkomster över taken har ökat
 - Den genomsnittliga kompensationsgraden i försäkringarna har minskat över tid

Inkomsttaket i sjukpenningen är kopplat till prisutvecklingen

Kompensationsgraden i sjukpenningen

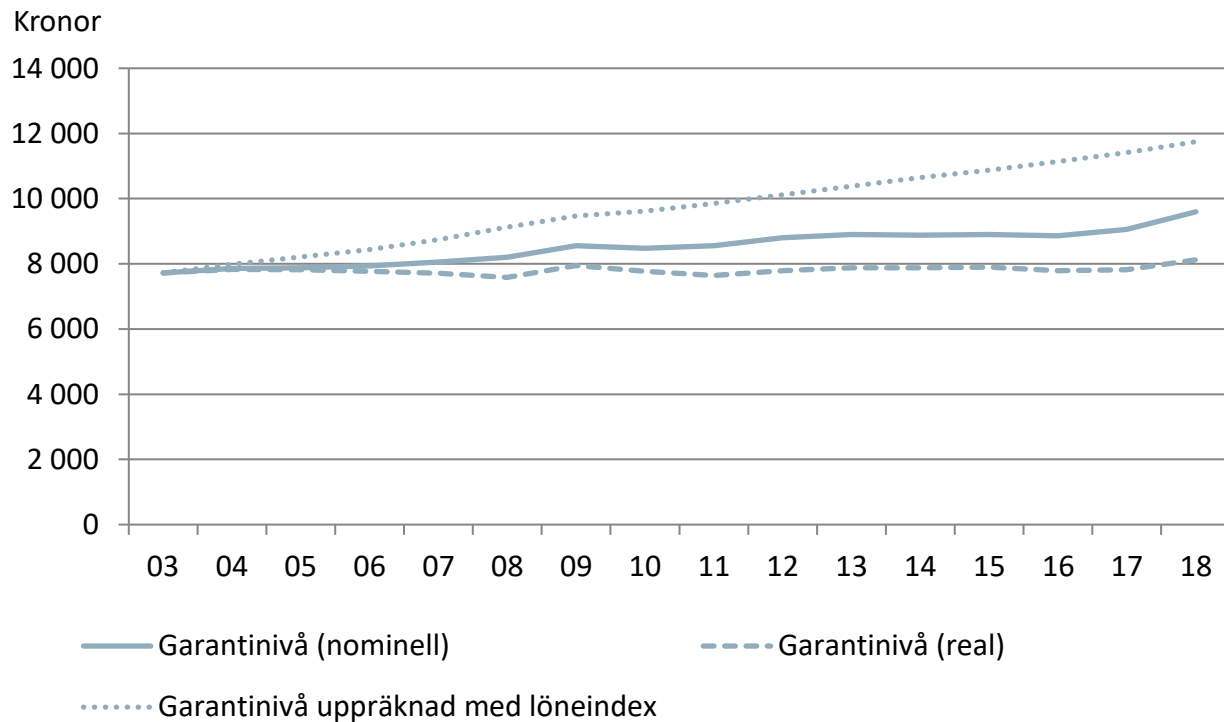
Tre centrala slutsatser

2

- Konstruktionen av garantiersättningarna kan leda till ökade inkomstskillnader
 - Hushållen får inte del av tillväxten och den ökade levnadsstandarden under perioder av reallöneökning

Garantinivån i sjukersättningen har behållit sitt värde sedan 2003

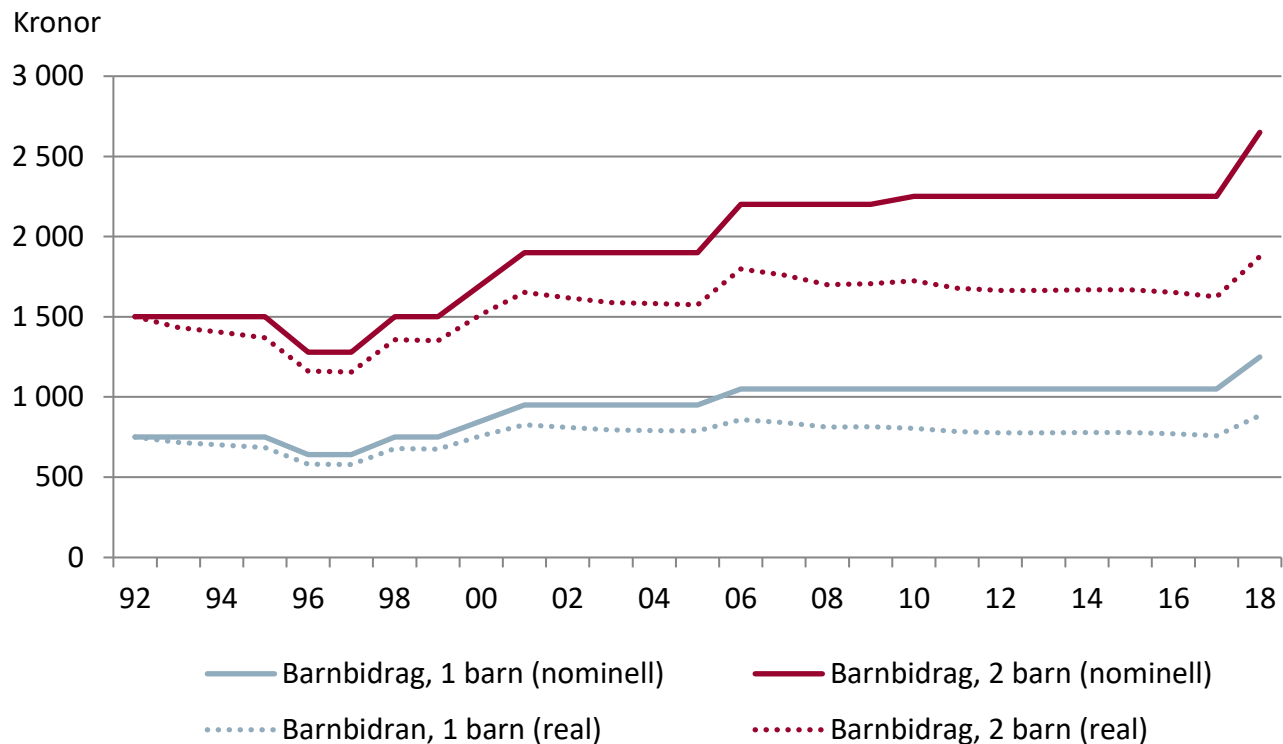
Tre centrala slutsatser

3

- Värdet av bidrag och ersättningar har urholkats under långa perioder, eftersom det inte har fattats politiska beslut om att höja nivåerna

Barnbidraget anges i fast belopp

Avslutande kommentarer

- Minskad kompensationsgrad kan bidra till minskat förtroende för socialförsäkringen
- Flera höjningar av inkomsttak och bidragsnivåer har skett under perioden, men konstruktionen av förmånerna förblir densamma
- Urholkade bidragsnivåer kan minska förmånernas förmåga att uppnå sina syfte

www.isf.se

registrator@isf.se

Inspektionen för socialförsäkringen

[@isf_se](https://twitter.com/isf_se)

010-174 15 00

isf

Variationen inom aktivitetsersättningen

En granskning av orsakerna bakom ökningen
i andelen avslag inom aktivitetsersättning vid
nedsatt arbetsförmåga under 2017 och 2018

Sofie Cedstrand, enhetschef

Variationen inom aktivitetsersättningen

Rapport 2020:9

Ett uppdrag från regeringen

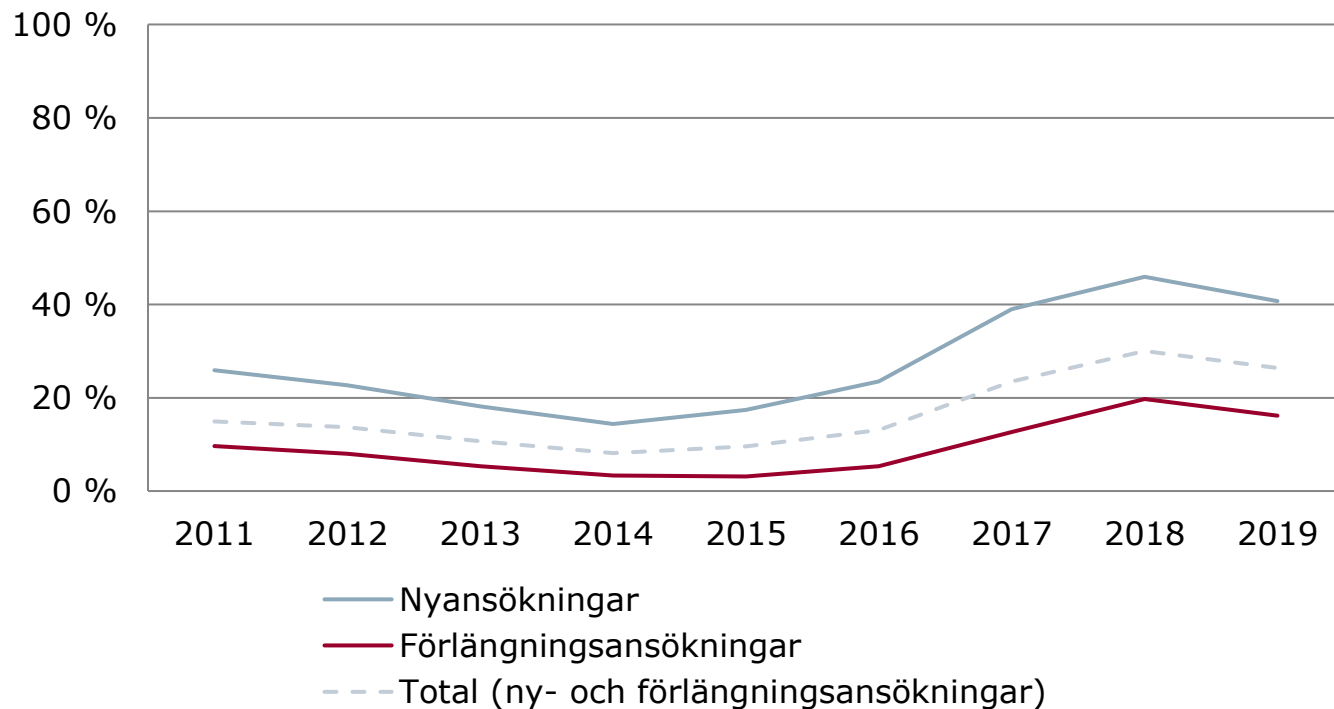

Analysera orsakerna till **variationen i avslag och beviljanden av aktivitetsersättning** vid nedsatt arbetsförmåga sedan det nuvarande regelverket infördes den 1 juli 2008

Aktivitets- ersättning vid nedsatt arbetsförmåga

- ✓ Riktat sig till personer mellan 19 och 29 år
- ✓ Nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel på grund av sjukdom eller annan nedsättning av prestationsförmågan som kan antas bestå under minst ett år
- ✓ Oförändrat regelverk sedan 2008

Utvecklingen – andelen avslag

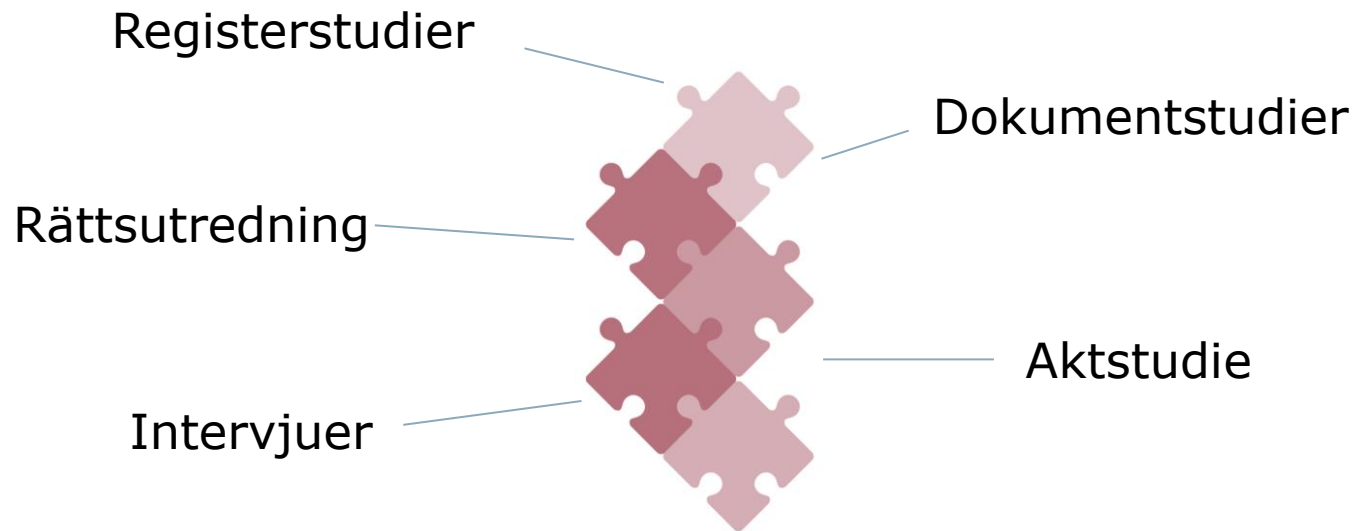

Våra frågor

?

- Hur har antalet och andelen beviljanden respektive avslag varierat under 2011–2019?
- Varför har andelen avslag ökat kraftigt under 2017 och 2018?
- Vilka är Försäkringskassans skäl till avslag under 2018 och 2019, och vilka underlag ligger till grund för besluten?

En kombination av metoder

ISF:s slutsatser

- ✓ Försäkringskassans förändrade handläggning och tillämpning av aktivitetssersättningen påverkade ökningen i avslag under 2017 och 2018
- ✓ Regeringens förändrade betoning i styrningen av Försäkringskassan och aktivitetssersättningen påverkade variationen

ISF:s slutsatser

- ✓ Hur Försäkringskassan omsatte regeringens styrning påverkade variationen
- ✓ Problematiskt utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv att avslag och beviljande har varierat trots att reglerna inte ändrats

ISF:s rekommendationer

Regeringen

- Styrning för en långsiktigt hållbar och stabil utveckling av aktivitetsersättningen
- Ta hänsyn till bedömningsutrymmet i nya uppdrag om förmåner

Försäkringskassan

ISF:s rekommendationer

Regeringen

- Styrning för en långsiktigt hållbar och stabil utveckling av aktivitetsersättningen
- Ta hänsyn till bedömningsutrymmet i nya uppdrag om förmåner

Försäkringskassan

- Utforma den interna styrningen så att den undviker kraftiga svängningar i handläggning och tillämpning
- Tydligt och enkelt formulerade beslutsbrev
- Korrekt information i beslutsbrev

Det här hände efter rapporten

- Ansvarig minister kommenterade
- Försäkringskassan förändrar och utbildar
- Använts i utredningar

www.isf.se

registrator@isf.se

Inspektionen för socialförsäkringen

[@isf_se](https://twitter.com/isf_se)

010-174 15 00

isf

